

Wymagania edukacyjne – geografia klasa 5

Dział	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
I. Mapa	• powiedzieć, czym jest geografia; • powiedzieć, co to jest środowisko przyrodnicze i geograficzne; • wymienić sfery ziemskie. • wskazać na mapie półkule północną i południową, wschodnią i zachodnią; • powiedzieć, co to jest legenda mapy; • wymienić elementy legendy na mapie. • powiedzieć, czym jest wysokość względna i bezwzględna; • wskazać na mapie poziomice; • nazwać główne kierunki geograficzne. • powiedzieć, czym jest wysokość względna i bezwzględna; • wskazać na mapie poziomice; • nazwać główne kierunki geograficzne.	• powiedzieć, czym jest wysokość względna i bezwzględna; • wskazać na mapie poziomice; • nazwać główne kierunki geograficzne. • wskazać na globusie i mapie świata: bieguny, równik, południk zerowy i 180°, półkule, zwrotniki • nazwać elementy mapy; • wskazać i nazwać umieszczone na mapie znaki z legendy; • wymienić elementy krajobrazu • obliczyć wysokość względną z podanych informacji; • odczytać wartości poziomice; • wskazać na mapie główne kierunki geograficzne. • wskazać na mapie kontynenty i oceany świata; • swoimi słowami określić, czym są formy ukształtowania powierzchni.	• wyjaśnić pojęcie geografia • definiować pojęcia: geografia, środowisko przyrodnicze i geograficzne; • wymienić elementy środowiska przyrodniczego. • zdefiniować pojęcia: bieguny, równik, południk zerowy i 180°, półkule, zwrotniki i koła podbiegunowe. • zdefiniować pojęcia: bieguny, równik, południk zerowy i 180°, półkule, zwrotniki i koła podbiegunowe. • wskazać na podstawie rysunku poziomice mapy okolic szkoły konkretnej formy terenu; • odczytać wysokość bezwzględną z rysunku poziomice; • zorientować mapę okolic szkoły; • wskazać w terenie główne kierunki geograficzne na podstawie mapy • omówić położenie kontynentów i oceanów na mapie i względem siebie; • wskazać na mapie wielkie formy ukształtowania powierzchni.	• wyjaśnić pojęcie geografia; • wybrać z podanych i przyporządkować elementy środowiska przyrodniczego. • zdefiniować długość i szerokość geograficzną; • opisać cechy południków i równoleżników; • odczytać położenie punktów na mapie. • korzystając ze skali mapy, obliczyć odległości między wybranymi obiektami; • korzystając ze znaków umownych, odczytać informację z mapy fizycznej Polski. • odczytać wysokość bezwzględną z rysunku poziomice i obliczyć wysokość względną w zniesienia; • określić, na podstawie rysunku poziomice stromiznę stoku. • omówić położenie kontynentów i oceanów na mapie i względem siebie; • wskazać na mapie wielkie formy ukształtowania powierzchni.	• wyjaśnić pojęcie geografia; • podać powiązania między elementami środowiska przyrodniczego i geograficznego. • odczytać położenie obszaru; • opracować trasę podróży, uwzględniając współrzędne geograficzne. • scharakteryzować dany obszar, wykorzystując użyte w legendzie znaki umowne; • wykonać pomiary na mapie i przeliczyć je, wykorzystując skalę; • korzystając ze znaków umownych, odczytać informację z map tematycznych Polski. • omówić ukształtowanie powierzchni na podstawie rysunku poziomice; • porównać elementy przedstawione na mapie z elementami zaobserwowanymi w terenie. • wskazać i nazwać wielkie krainy geograficzne dla poszczególnych kontynentów; • wskazać granice między kontynentami; • porównać ukształtowanie kontynentów między sobą.
II. Krajobraz Polski	• nazwać pasy rzeźby w Polsce; • określić elementy środowiska wchodzące w skład krajobrazu. • wymienić typy krajobrazów. • Opisać położenie i wskazać na mapie Tatr, Wyżyny: Krakowsko-Częstochowską, Śląską, Lubelską, Nizin	• nazwać pasy rzeźby w Polsce i wskazać je na mapie; • określić cechy charakterystyczne dla danego pasa rzeźby. • nazwać i omówić typy krajobrazów. • wskazać i omówić położenie na mapie: Tatr, Wyżyny: Krakowsko-Częstochowskiej, Śląskiej, Lubelskiej,	• przedstawić główne cechy krajobrazów Polski; • określić cechy charakterystyczne dla danego pasa rzeźby; • nazwać przykładowe krainy wchodzące w skład danego pasa rzeźby. • wskazać pozytywne i negatywne zmiany w krajobrazach powstałe w wyniku	• przedstawić główne cechy krajobrazów Polski; • wykazać ich zróżnicowanie; • nazwać i wskazać na mapie przykładowe krainy wchodzące w skład danego pasa rzeźby. • omówić na przykładach wpływ	• scharakteryzować rzeźbę poszczególnych pasów rzeźby w Polsce, wskazać różnice i podobieństwa, porównać je pod względem zróżnicowanie krajobrazu • ocenić wpływ poszczególnych

	ę Mazowiecką, Pojezierze Mazurskie, Wybrzeże Słowińskie, - wymienić typy krajobrazów w powyższych regionach, - nazwać grupy etniczne występujące w powyższych regionach. - wymienić cechy miast przemysłowych; - podać nazwy głównych miast Wyżyny Śląskiej - wymienić produkty rolne charakterystyczne dla Wyżyny Lubelskiej - Określić położenie Warszawy - nazwać cechy krajobrazu najbliższej okolicy; - wymienić elementy zagospodarowania antropogenicznego.	Niziny Mazowieckiej, Pojezierza Mazurskiego, Wybrzeża Słowińskiego - wymienić cechy charakterystyczne środowiska geograficznego występujące w krajobrazie powyższych regionów; - wymienić najważniejsze obiekty dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego powyższych regionów - podać nazwy kilku miast wchodzących w skład konurbacji Górnego Śląska i wskazać je na mapie. - wskazać cechy charakterystyczne krajobrazu Wyżyny Lubelskiej. - wymienić cechy zabudowy wielkiego miasta. - wymienić i określić położenie elementów krajobrazu najbliższej okolicy; - wskazać przykłady elementów najbliższej okolicy i rodzimych.	działalności człowieka. - rozpoznać krajobrazy krain w opisach; - przedstawić podstawowe zależności między składnikami krajobrazów w regionach; - opisać zajęcia, tradycje rodzinne i zwyczaje mieszkańców krainy geograficznej; - wymienić najważniejsze obiekty dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego regionu oraz wskazać je na mapie. - wskazać główne surowce mineralne wydobywane w rejonie Górnego Śląska; - nazwać cechy środowiska miast przemysłowych - omówić znaczenie warunków naturalnych dla rozwoju rolnictwa na Wyżynie Lubelskiej. - wskazać czynniki rozwoju stolicy - określić różnorodność funkcji Warszawy. - ocenić krajobraz najbliższej okolicy pod względem jego piękna oraz ład i estetyki; - wskazać w terenie obiekty antropogeniczne i naturalne; - wskazać obiekty istotne z punktu widzenia dziedzictwa kulturowego.	gospodarki człowieka na zmiany w krajobrazie. - rozpoznać krajobrazy krain w opisach oraz na filmach i ilustracjach; - przedstawić podstawowe zależności między składnikami krajobrazów w regionach; - opisać zajęcia, tradycje rodzinne i zwyczaje mieszkańców krainy geograficznej; - opisać najważniejsze obiekty dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego regionu oraz wskazać je na mapie. - omówić przyczyny rozwoju konurbacji Górnego Śląska; - wskazać przyczyny i skutki koncentracji przemysłu na Górnym Śląsku - omówić znaczeni gospodarcze Wyżyny Lubelskiej - rolnicze, przemysłowe i społeczne. - porównać krajobraz Warszawy i innych miast Polski. - wskazać przykłady pozytywnej i negatywnej ingerencji człowieka w środowisko najbliższej okolicy.	działów gospodarki na środowisko; - wskazać możliwe zmiany mające na celu poprawę warunków środowiska. - porównać cechy krajobrazu i elementy krajobrazu krain geograficznych; - wykazać specyfikę regionu na podstawie map, zdjęć, filmów geograficznych; - opisać najważniejsze obiekty dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego Polski oraz wskazać je na mapie. - ocenić jakość działań człowieka i ich wpływ na środowisko w rejonie Górnego Śląska. - porównać region Wyżyny Lubelskiej z innymi regionami rolniczymi w Polsce. - porównać krajobraz Warszawy i innych stolic europejskich. - przedstawić propozycje zmian mających na celu poprawę zagospodarowania najbliższej okolicy z uwzględnieniem dbałości o stan środowiska, ład i estetykę krajobrazu.
III. Krajobrazy świata	- na podstawie mapy stref klimatycznych opisać położenie poszczególnych stref na Ziemi. - wskazać na mapie fizycznej świata obszary występowania wilgotnych lasów równikowych; - odczytać z klimatogramu wartości temperatury	- wyjaśnić układ przestrzenny poszczególnych stref klimatyczno-krajobrazowych na świecie; - przyporządkować ilustrację każdej ze stref do jej położenia na mapie świata. - omówić na podstawie wykresu temperatury i opadów oraz map klimatycznych cechy	wskazać analogię pomiędzy zróżnicowaniem klimatycznym w układzie strefowym, (w zależności od szerokości geograficznej) i piętrowym (w zależności od wysokości bezwzględnej).	- wyjaśnić związek pomiędzy występowaniem stref oświetlenia Ziemi a zróżnicowaniem krajobrazowym świata. - wyjaśnić związek pomiędzy warunkami klimatyczno-krajobrazowymi a sposobami życia i	- wykazać i wyjaśnić związek pomiędzy warunkami klimatycznymi a cechami poszczególnych krajobrazów. - wyjaśnić zależności pomiędzy położeniem klimatu równikowego wybitnie

powietrza i opadów w klimacie równikowym wybitnie wilgotnym. - wskazać na mapie fizycznej świata obszary występowania lasów strefy umiarkowanej; - odczytać z klimatogramu wartości temperatury powietrza i opadów w klimatach umiarkowanych. - wskazać na mapie fizycznej świata obszary występowania sawann i stepów; - odczytać z klimatogramów wartości temperatury powietrza i opadów na sawannach i stepach. - wskazać na mapie fizycznej świata obszary występowania gorących i lodowych pustyń; - odczytać z klimatogramu wartości temperatury powietrza i opadów w klimatach zwrotnikowym suchym i polarnym. - wskazać na mapie fizycznej świata obszary występowania krajobrazu śródziemnomorskiego ; - odczytać z klimatogramu wartości temperatury powietrza i opadów. - wskazać na mapie fizycznej świata obszary występowania tajgi; - odczytać z klimatogramu wartości temperatury powietrza i opadów. - wskazać podstawowe różnice między tajgą a tundrą; - zlokalizować na mapie świata obszary występowania tundry; - odczytać dane z klimatogramu. - odszukać na mapie fizycznej Azji	i zasięg klimatu równikowego wybitnie wilgotnego; • podać przykłady roślin i zwierząt żyjących w tym klimacie. • omówić na podstawie wykresu temperatury i opadów oraz map klimatycznych cechy i zasięg strefy klimatów umiarkowanych; • podać przykłady roślin i zwierząt żyjących w tym klimacie. • omówić na podstawie wykresu temperatury i opadów oraz map klimatycznych cechy i zasięg klimatu podrównikowego i umiarkowanego ciepłego kontynentalnego; • podać przykłady roślin i zwierząt żyjących w każdym z tych klimatów. • omówić na podstawie wykresu temperatury i opadów oraz map klimatycznych cechy i zasięg klimatów zwrotnikowego suchego i polarnego; • podać przykłady roślin i zwierząt żyjących w każdym z tych klimatów. • omówić na podstawie wykresu temperatury i opadów oraz map klimatycznych cechy klimatu śródziemnomorskiego ; • wymienić typowe gatunki roślin i zwierząt dla klimatu śródziemnomorskiego • porównać wykres temperatury i opadów Kuopio (tajga) i Warszawy, wyjaśnić różnice; • wymienić typowe dla tajgi gatunki roślin i zwierząt. • omówić na podstawie wykresów i map klimatycznych cechy klimatu tundry;	• omówić wyjątkowość ekosystemów wilgotnego lasu równikowego; • podać przykłady przystosowań organizmów do życia w lesie równikowym. • porównać warunki klimatyczne, krajobrazowe i siedliskowe lasu równikowego i lasu strefy umiarkowanej; • rozpoznać, nazwać i porównać piętra lasu równikowego i lasu strefy umiarkowanej. • wyjaśnić przyczyny występowania krajobrazów sawann i stepów na świecie; • rozpoznaje krajobrazy sawanny i stepu na fotografiach. • na podstawie materiałów porównać warunki klimatyczne i krajobrazowe pustyń suchych i gorących; • rozpoznać i omówić przykładowe gatunki zwierząt i roślin występujących na pustyniach gorących i lodowych. • rozpoznać i scharakteryzować wybrane gatunki roślin i zwierząt charakterystyczne dla krajobrazu śródziemnomorskiego; • omówić związek pomiędzy warunkami klimatycznymi a rozwojem rolnictwa i turystyki strefy śródziemnomorskiej. • omówić wpływ wieloletniej zmarzliny na budownictwo; • rozpoznać i scharakteryzować wybrane gatunki roślin i zwierząt tajgi. • omówić związek między warunkami klimatycznymi a rozwojem flory i fauny tundry; • omówić warunki życia ludzi	zarobkowania ludzi w lesie równikowym. • wykazać i uzasadnić wpływ warunków klimatycznych i krajobrazowych na życie człowieka w wilgotnych lasach równikowych i lasach strefy umiarkowanej. • wykazać i uzasadnić wpływ warunków klimatycznych i krajobrazowych na życie człowieka na sawannach i stepach. • wykazać i uzasadnić wpływ warunków klimatycznych i krajobrazowych na życie człowieka na pustyniach lodowych i gorących. • porównać krajobraz śródziemnomorski z innymi poznanymi krajobrazami, wyjaśnić różnice; • rozpoznać krajobraz śródziemnomorski na podstawie opisów, filmów i ilustracji. • porównać gospodarkę leśną w lasach borealnych Kanady i Rosji; • rozpoznać krajobraz tajgi na podstawie opisów, filmów i ilustracji. • rozpoznać krajobraz tundry na podstawie opisów, filmów i ilustracji; • ocenić możliwości poprawy warunków życia ludności zamieszkującej tundrę. • rozpoznać krajobraz wysokogórski Himalajów na podstawie opisów,	wilgotnego a zasięgiem lasów deszczowych. • identyfikować współzależności między składnikami poznawanych krajobrazów. • prezentować niektóre przykłady budownictwa, sposobów gospodarowania, głównych zajęć mieszkańców sawann i stepów. • identyfikować współzależności między składnikami poznawanych krajobrazów; • ocenić możliwości poprawy warunków życia ludności. • wyjaśnić zależności pomiędzy położeniem strefy śródziemnomorskiej, warunkami klimatycznymi i głównymi cechami krajobrazu. • wyjaśnić zależności pomiędzy położeniem tajgi, warunkami klimatycznymi i głównymi cechami krajobrazu. • wyjaśnić zależności pomiędzy położeniem tundry, warunkami klimatycznymi i głównymi cechami krajobrazu. • omówić na wybranych przykładach zależności pomiędzy wysokością nad poziomem morza a klimatem i roślinnością
--	--	---	--	--

	Himalaje, Wyżynę Tybetańską oraz rzeki: Indus, Brahmaputra i Ganges; • wskazać, jak zmienia się klimat i krajobraz wraz ze wzrostem wysokości n.p.m.	• podaje przykłady gatunków roślin i zwierząt. • wyjaśnić, skąd bierze się piętrowość klimatyczno-roślinna w Himalajach; • podać przykłady gatunków roślin występujących w różnych piętrach klimatycznych Himalajów.	w tundrze oraz ich główne zajęcia. • rozpoznać i scharakteryzować wybrane gatunki roślin i zwierząt żyjące w Himalajach; • podać przykłady działalności człowieka w Himalajach.	filmów i ilustracji; • ocenić warunki do życia i działalności gospodarczej człowieka w Himalajach.	
--	---	--	---	---	--